

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA “AKT XIZMATLARI” TUSHUNCHASI VA ULARNING EKSPORT SALOHİYATI.....	14
Shermatov Sherzod Xotamovich	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich	
TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG’LARI HISOBIGA MOLIYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o’g’li	
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO’NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHDA XORIJIY Tajribalar tahlili va uni O’zbekiston sharoitida qo’llash imkoniyatlari	38
Ne’matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek	
ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	43
Буранова Лола Вахобовна	
ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли	
ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna	
XIZMAT KO’RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG’OR XORIJIY Tajribalari	73
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o’g’li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI.....	73
Abdullo Sohobov	
O’ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o’g’li	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
O’ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDA BENEFITSIAR MULKDOR KONSEPSIYASINI QO’LLASHNING DOLZARB MASALALARI	100
Ochilov Farhod Malikovich	
O’ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSİYALAR KESIMIDA)	106
Hayitov Jamshid Xolboyevich	

INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPIRIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI	118
Ollokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR.....	122
Karimova Iroda Abdusattarovna KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	128
Qurbonov Abror Abdullayevich GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY	133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI	142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	148
Джураева Гузаль Шавкатовна BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH	156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOXOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Marqayev Xurshid Aliqulovich THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS	165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	170
Ibragimov G'ayrat Ablaqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich Shukurova Nilufar Qahramonova IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY.....	175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	179
Aliyev Arslon Salom o'g'li A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS.....	184
Wang Biao USTAMA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARINING MAZMUNI VA UNI XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ TAKOMILLASHTIRISH	190
Tashnazarova Dilfuza Samiddinovna INTEGRATSIYA SAMARADORLIGINI O'LGHASHNING METODOLOGIK MODEL VA INDIKATORLAR TIZIMI.....	195
Aliqulov Abbas Baxtiyor o'g'li XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich MOLIVAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	207
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	213
L.S. Azimova	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING	218
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin o'g'li	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING HUQUQIY ASOSLARI.....	223
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARI	227
Ergasheva Zarifa Baxtiyarovna	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAJMUASI RIVOJLANTIRISH	232
Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
KREDITORLAR REYTINGINI MASHINAVIY O'QITISHGA ASOSLANGAN BASHORATLASH ALGORITMLARI.....	237
Beknazarov Ulug'bek Zafar o'g'li	
MIKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOLCHILAR XULQ-ATVORI VA TALAB SHAKLLANISHI OMILLARI	242
Raximov Azizbek Saliyevich	
OLIY TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY Tajribasi: AQSH MISOLIDA.....	246
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI JORIY ETISH USULLARI.....	250
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI	257
Sharipova Shahlo Istamovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	262
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZ QONIQLASHINI OSHIRISH MEXANIZMLARI: QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA	278
Aqsungul Usenova Tenel qizi, Qoraqalpoq davlat universiteti	
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
O'ZBEKISTONDA QANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....	283
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VA KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH.....	289
Bozorova Madina Raxmat qizi	
IMPROVING SERVICE QUALITY MONITORING IN SERVICE ENTERPRISES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES.....	294
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	299
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
O'ZBEKISTONDA QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	304
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	311
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI OSHIRISHDA AKT RIVOJLANISHINING O'RNI.....	315
Sadriddinov Ulug'bek Jaloliddin o'g'li	

MUNDARIJA
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS

QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....

322

Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li

INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI

326

Abdullo Sohibov

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....

331

Davronov Sanjar Ziyotovich

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....

336

Ashrapova Noilaxon Niyazxanovna

ISHLAB CHIQARISH KORXONALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI TAHLILI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR

340

Ochilov Baxtiyor Muminjonovich

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING.....

346

Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin ugli

SIRKULYAR IQTISODIYOTGA O'TISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR

351

Astanakulov Olim Tashtemirovich

Muxammad Id Balbaa (Muhammad Eid Balbaa)

Habibe Elif Kutlugun (Habibe Elif Kutlugun)

GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI FONIDA EKOLOGIK SIYOSAT VA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI

357

Xamzayev Abdushukur Xudoyqulovich

INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE

362

Aziz Kurbanovich Abdullaev

Sarvarbek Allayev Erkin ugli

Shavkat Asrolovich Ruziev

DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES

369

Mirzaev Kulmamat Djanzakovich

TEMIR YO'L TRANSPORTIDA SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI TAHLILI ("O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJ MISOLIDA).....

373

Barotov Baxtiyor Vaxobovich

CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI

377

Muxitdinova Kamola Alisherovna

TRANSPORT LOGISTIKASIDA TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASH: O'ZBEKISTON VA AQSH TAJRIBASI ASOSIDA TAQQOSIY TAHLIL

381

Jabborov Islom Xusan o'g'li

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BARQAROR BOSHQARISH

385

Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SERVIS KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATI BOSHQARUVINING ZAMONAVIY MODELLARI

392

Xudoyorov Lochinbek Bahromovich

BIZNES JARAYONLARI MONITORINGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....

398

Dadajonova Madina Ravshan qizi

SIRKULYAR IQTISODIYOT KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARINI (INDIKATORLARINI) SHAKLLANTIRISH.....

403

Sharifxo'jayeva Xonzodaxon A'lo qizi

TURIZM QISHLOQLARINI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI TIZIMI	408
Xudaynazarova Dilorom	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV VA BOSHQARUV HISOB TIZIMINING AMALIYOTI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	416
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
DAVLAT XARIDLARI JARAYONIDA XAVFLARNI IDENTIFIKATSIYA QILISH, TASNIFLASH VA RISKKA ASOSLANGAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH	421
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
DEVELOPING GARMENT MANUFACTURING STRATEGY IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION	426
Mahbuba Rahmonova	
Feruza Mansurovna Ollokulova	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSIYA SIYOSATINING IQTISODIY AHAMIYATI	430
Bakhit Mambetnazarov	
Atabek Tureev	
SOLIQ TUSHUMLARI VA MAJBURIY AJRATMALARNING DAVLAT MOLIVASIDAGI O'RNI: 2020-2025 YILLAR TAHLILI VA ISTIQBOLI.....	434
Olimov Shukurulla Dilshodjon o'g'li	
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА	439
Джураева Гузаль Шавкатовна	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	447
Mamirov Zamir Uzoq o'g'li	
XORIJIY TO'G'RIDAN-TO'G'RI INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA O'ZBEKISTON TAJRIBASI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	453
Xatamov Nurbek Ochilidievich	
DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARI HISOB VA TAHLILINING AMALDAGI TIZIMI	458
Ostonokulov Azamat Abduraimovich	
Tursinbaev Gafur Jolmurzaevich	
MOLIVAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	464
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
СТРАХОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СНИЖЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТЕРЬ ОТ НЕПРЕДВИДЕННЫХ РИСКОВ, ОКАЗЫВАЮЩИХ ВЛИЯНИЕ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ПРИБЫЛЬ (ДОХОД).....	470
Азимжон Мелиев Муродулло угли	
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS	475
Wang Biao	
SANOAT KORXONALARI INNOVATION SALOHİYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	481
Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XALQARO TAJRIBASI.....	488
Mallabayev Jobir Baxtiyorovich	
ANALYSIS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY REPORTS OF OOO SAM TRADING STROY	493
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
WAYS TO IMPROVE THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE TRANSPORT	

Musayeva Shoirazimovna FOUNDATIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN UZBEKISTAN	507
Muradov Alisher Kurbanbaevich DAVLAT MULKINI BOSHQARISHNING INNOVATSION VA RAQAMLI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	513
Musurmonqulov Muhammad Ural o'g'li KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	521
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	526
Mirzaev Ozod Furkatovich INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH: GIDROENERGETIKA SEKTORI MISOLIDA	531
Xusanov Shaxbozbek Shuxratjon o'g'li ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В КРАУДФАНДИНГЕ: БЛОКЧЕЙН, ИИ И БУДУЩЕЕ ИНВЕСТИРОВАНИЯ	538
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи Каримова Азиза Аъзамиддин кизи BANK TIZIMIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	545
Ollokulova Feruza Mansurovna Xursanova Shaxnoza Anvar qizi TA'LIM MUASSASALARIDA QO'SHIMCHA TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	549
Safarova Kamola Shuxrat qizi QASHQADARYO VILOYAT MINTAQASINING IQTISODIY XAVFSIZLIK DARAJASI VA UNI BAHOLASH USLUBIYATI	553
Nurxonov Komiljon Tovkarayevich AYOLLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKNING IQTISODIY OQIBATLARI VA UNI KAMAYTIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	562
Feruza Bahodirxonovna Ibragimova ИНВЕСТИЦИОННЫЙ И ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ: СТРУКТУРНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ И НОВЫЕ ИСТОЧНИКИ РАЗВИТИЯ.....	567
Насиров Дилшод Фархадович Асадов Амалжон Мехрожевич Ахматов Алинур Дилшодович ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	572
Насиров Дилшод Фархадович Хамраева Севара Мамуржановна Бахтиярова Алтынгул Бахтияровна INVESTITION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	579
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ КАК НОВАЯ ФОРМА ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА – ЭВОЛЮЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И ИНСТИТУЦИИ.....	586
Рахмонов Хумоюн Рустамжон угли XORIYIY BANKLARNING YANGI BOZORLARGA KIRISH STRATEGIYALARI VA ULARNING MILLIY BANK TIZIMLARIGA TA'SIRI ("IPOTEKA-BANK" AKSIYADORLIK TIJORAT BANKI MISOLIDA)	598
Kadirov Vaxid Marimbayevich Rajabboyeva Asalxon Mahmud qizi OECD VA YEVRPA ITTIFOQI MAMLAKATLARIDA BILVOSITA SOLIQQA TORTISH TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI VA O'ZBEKISTONDA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	605
Tuxliyev Bozor Karimovich Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich JISMONIY TARBIYANING INSON SALOMATLIGINI MUSTAHKAMLASHDAGI ROLI	614
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ТАМОЖНИ	621
Ли Ирина Валентиновна	
JAHON IQTISODIYOTIDA O'ZBEKISTONNI TUTGAN O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	627
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
OBODONLASHTIRISH XIZMATLARI IJTIMOYIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	633
Hayitov Jamshid Xolvoyevich	
Ibragimova Gulhayo Nuriddin qizi	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI TAHLILI	638
Hamroyeva Sabina Ismoil qizi	
EXPLORATION OF TOURISM FLOW GENERATING IN SAMARKAND UNDER THE BACKGROUND OF DIGITAL ECONOMY	644
Jie YANG	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	651
Усманова Диялфруз Каршиевна	
YASHIL ISTE'MOL XULQ-ATVORINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI VA STRATEGIK ISTIQBOLLARI	656
Ishmuratov Baxodir Xusanovich	
O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYA VA FOIZ SIYOSATINING BANK KREDITLARIGA TA'SIRI	661
Ibragimova Saule Orinbaevna	
IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA IJTIMOIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLARNING ROLI: STATISTIK YONDASHUV	665
Qurbonboyev Abdulla Mansur o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYAGA QARSHI KURASH DASTURINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	671
Murtazayev Ulug'bek Abdusalom o'g'li	
XARAJATLAR HISOBINI YURUTISHNING ZAMONAVIY USULLARI TAHLILI	675
Xasanov Baxodir Akramovich	
Yo'ldiyev Oybek Ulug'bek o'g'li	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY RISKLARINI KOMPLEKS BAHOLASH METODOLOGIYASI	683
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.....	688
Ibragimov Husen Ismailovich	
KONSALTING XIZMATLARINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI	692
Ermamatova Shoxsanam Ermamat qizi	
GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING	698
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
Mamasolieva Kamila	
Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	706
Xatamov Nurbek Ochildiyeievich	
TIJORAT BANKLARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI MAKRO VA MIKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNI EKONOMETRIK TAHLILI	711
Nabixojayeva Maxfuza Ulug'bekovna	
AGROKLASTERLARDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT)LARNI SOTISH JARAYONLARI AUDITINING AMALIYOTI.....	717
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA DASTURIY BYUDJETLASHTIRISHNI JORIY ETISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	723
Umidjon Abdullajonov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОБЛЕМНЫМИ КРЕДИТАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ	730
Избосаров Бобуржон Бахриддинович	
Ахмедова Улмасой Хусан кизи	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ	

ПОДДЕРЖКИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ БЕДНЫХ СЕМЕЙ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ	736
Ережепов Кууанышбай Жиенбай улы	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI	
RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ICHKI VA TASHQI OMILLAR TASNIFI.....	741
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li	
BYUDJET TASHKILOTLARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINI	
MODERNIZATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	747
Ruziyev Shavkatjon Faxridinovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY TA'MINLASHNING XORIJIY TAJRIBASI.....	756
Aymurzaeva Gulnaz Puxarbaevna	
YER-SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR	
VA SUN'IY INTELEKTNII JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	762
Rustamov Umidjon Xayitboyevich	
GEOSIYOSIY NOANIQLIK SHAROITIDA TA'MINOT	
ZANJIRLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION MODELII	767
Nodir Xidirov G'iyosaliyevich	
Sarvinovxon Lutfullayeva Azizxon qizi	
NEFT-GAZ SANOATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN	
FOYDALANISHNING XALQARO TAJRIBASI	775
Mallayev Sirojiddin Eshdavlatovich	
AGROKLASTERLAR RIVOJLANISHNING INSTITUSIONAL-IQTISODIY NAZARIY MODELII	781
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
INTEGRATSIYA PRINTSIPPOV CSR V SISTEMU USTOYCHIVOYO	
KORPORATIVNOYO UPRAVLENIYA.....	789
Idieva Nargiza Olimovna	
Norova Salomat Yusupovna	
KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH:	
NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	797
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi	
TEORETIKO-METODOLOGICHESKIE ASPEKTYI VZAIMOSVYAZI	
BEREZHЛИВОСТИ И ИННОВАЦИЙ	803
Alraberganov Zakir Gaibovich	
"YASHIL IQTISODIYOT" BARQAROR RIVOJLANISHNING	
MUHM YO'NALISHI SIFATIDA (YEYROPA ITTIFOQI MISOLIDA)	809
Sharifxodjayev Shavkat Oqilovich	
Achilova Shirin Shavkat qizi	
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURLARDAN	
FOYDALANISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	815
Aipova Iroda Ikramovna	
DON MAHSULOTLARI SANOATIDA EKOLOGIK VA IQTISODIY	
SAMARADORLIKNI UYG'UNLASHTIRISH.....	820
Aipova Iroda Ikramovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KO'P KVARTIRALI UY-JOY FONDIGA	
XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH	826
Najmiddinov Sherzod Qiyomiddin o'g'li	
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	831
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna	
SANOAT KORXONALARIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIGA SUN'IY INTELEKTNII	
TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI.....	836
Xusanova Malohat Mingnorovna	
ANALIZ SISTEMYI UPRAVLENIYA PROYEKTAМИ И ПРОГРАММАМИ	
СТРАТЕГИЧЕСКОYO РАЗВИТИЯ ООО «YANGI ZAMON TUHFASI»	842
Shavkatov Shohabbos Shuxrat ugli	
O'ZBEKISTON MISOLIDA LOMBARD SEKTORI MOLIVAVIY	
KO'RSATKICHLARI VA HISOB AMALIYOTI.....	854
Maksud Zaxirov	
IQTISODIY O'SISH VA O'ZBEKISTONNING YAIM DARAJASI.....	859
Nurova Farog'at Salohiddin qizi	

MINTAQAVIY MEHNAT BOZORI - XALQARO MEHNAT BOZORINING BIR QISMI SIFATIDA	864
Ismatova Shoxsanam Abdulaziz qizi	
DIGITAL INTERNATIONAL MARKETING: PROMOTION WITHOUT BORDERS (Rapid entry into foreign markets on a minimal budget using social media, influencers, and marketplaces (Amazon, AliExpress))	869
Abdullaev Aziz Kurbanovich	
Azimov Khumoyun Khamid ugli	
Pardayev Xhusniddin Jakhongir ugli	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART BANDLIK SHAKLLARIDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIY Tajribalari.....	878
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
TIBBIYOT TIZIMINI MOLIALASHTIRISHNING YANGI YECHIMLARI.....	885
Muhammadiev Ramz Zoirjon o'g'li	
BANKLAR INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINING O'RNI	888
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INVESTITSiya LOYIHALARINI MOLIALASHTIRISH MANBALARI TAHLILI.....	893
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
Ergasheva Komila To'ra qizi	
MAHALLALARDA TADBIRKORLIK EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHDA INSTITUTSIONAL ISLOHOTLARNING METODOLOGIK MODEL.....	897
Sharopova Nafosat Radjabovna	
SANOAT KORXONALARIDA LOGISTIKA TIZIMINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	904
Shoyimov Sarvar Qahramon o'g'li	
БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В СИСТЕМЕ КОРПОРАТИВНОГО КОНТРОЛЯ В УСЛОВИЯХ «ЗЕЛЕННОЙ» ЭКОНОМИКИ	908
Эргашева Шахло Тургуновна	
ISHLAB CHIQUVCHILIK ORTIQCHALIGI VA ISTE'MOLCHI ORTIQCHALIGI	915
Ortiqov G'anisher Xudoyberdi o'g'li	
Xo'jaqulov Hasan Dilshod o'g'li	
РАЗВИТИЕ БЕЗНАЛИЧНЫХ ПЛАТЕЖЕЙ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СФЕРЫ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	920
Ишонкулова Феруза Асатовна	
O'ZBEKISTON MEHMONXONA XO'JALIKLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDIT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	926
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
KORPORATIV BIRLASHISHLAR VA QO'SHIB OLISHLAR: NAZARIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	930
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Xolmurodova Sevara Asqarovna	
MAMLAKATIMIZ QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIY-OVQAT SANOATI KORXONALARINING ZAMONAVIY BOSHQARUVI	936
Siddiqov Zoxid Tulkunovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IQTISODIY MEKANIZMNING QIYMATNI BAHOLASH VA NARX SHAKLLANISHIGA TA'SIRINI KUCHAYTIRISH	941
Rasulev Alisher Fayziyevich	
Oxunova Oygul Usmonjon qizi	
THE ROLE OF COUNTRY-OF-ORIGIN EFFECT IN CONSUMER PURCHASING DECISIONS	950
Matrizayev Sarvarbek Anvar o'g'li	
Abdurakhmonov Javlonbek Ravshan o'g'li	
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ИННОВАЦИОННОГО УПРАВЛЕНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА (НА ПРИМЕРЕ КАШКАДАРЬСКОЙ ОБЛАСТИ)	960
Эргашев Гайрат Уралович	
YOSH YENGIL ATLETIKACHILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH	965
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich	

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	972
Zakirov Mir Timur Zakir o'g'li	
HUDUDLARNI IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDAGI NOMUTANOSIBLIK LARNI BAHOLASH: KOGNITIV VA EKONOMETRIK MODELASHTIRISH YONDASHUVI.....	976
Madaminov Sardorbek Qadamovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARINI SEGMENTLASH ORQALI MOLIYALASHTIRISH MODEL.....	981
Annaklichev Saxi Saparmuxamedovich	
TURIZM TURLARINI DIVERSIFIKATSIYALASH JARAYONLARINI BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA OMILLAR TA'SIRINI BAHOLASHDA TAHLIL METODOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI	986
Saidova Dilfuza Abdufattohova	
O'ZBEKISTONDA TELEKOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI RIVOJLANISHI VA ALOQA KORXONALARI MOLIYAVIY FAOLIYATINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI.....	995
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH MANBALARI	1002
Ismailov Erkin Faxretdinovich	
IQTISODIYOTDA DAVLAT ISHTIROKINI QISQARTIRISH KONTEKSTIDA TIJORAT FAOLIYATI BILAN SHUG'ULLANADIGAN VA RAQOBAT RIVOJLANGAN SOHALARDA DAVLAT MUASSASALARINI ISLOH QILISH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	1006
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
MICE TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBANI O'RGANISH VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH TAMOIYILLARI	1013
Fayyoza Xalimova Nafasovna	
JIZZAX VILOYATIDA OLIY TA'LIM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASH TIZIMINING SHAKLLANISHI VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI IQTISODIY TAHLILI	1018
Saloxitdinov Sherzod Farxodovich	
STRATEGIK TARMOQLARDA IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TAHDIDLAR, INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA JAHON TAJRIBASI.....	1024
Xushboqova Kamola Rustam qizi, Dilfuza Xamzayeva	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH	1029
Zaripova Sayohat Zafarovna	
INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE.....	1034
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Sarvarbek Allayev Erkin ugli, Shavkat Asrolovich Ruziev	
YANGI O'ZBEKISTONDA MA'NAVIY MADANIYATNING RIVOJLANISHI.....	1041
Qodirova Shahodat G'aybullayevna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA SHARIAT TAMOIYILLARIGA ASOSLANGAN BANKLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH AMALIYOTI ("TRASTBANK" XAB MISOLIDA)	1048
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI OSHIRISHNING INTEGRATSIYALASHGAN MEXANIZMLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA).....	1055
Gulyamov Ulug'bek G'afurovich	
BUDJET TIZIMIDA JISMONIY SHAXSLARDAN UNDIRILADIGAN SOLIQ TUSHUMLARINI PROGNOZLASHTIRISHNING EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	1059
Babayev Shavkat Bayramovich	
ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH MASALALARI	1067
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	

BOJXONA YIG'IMLARINING UNDIRUVCHANLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	1072
Sarmanov Orifjon Adiljonovich	

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA SHARIAT TAMOYILLARIGA ASOSLANGAN BANKLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH AMALIYOTI ("TRASTBANK" XAB MISOLIDA)

Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

"Bank ishi" kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada islom moliyasi tamoyillariga asoslangan lizing va moliyaviy ijara xizmatlari orqali bank aktivlarini diversifikatsiyalash, murobaha asosida biznes subyektlarini moliyalashtirish orqali kredit risklarini 10–15 foizgacha kamaytirish, «yashil texnologiyalar lizingi» mexanizmini joriy etish hamda xalqaro islomiy moliya institutlari liniyalarini iqtisodiyot tarmoqlari kesimida samarali joylashtirishning iqtisodiy samaradorligi asoslab beriladi. «Trastbank» XAB va «Trast Muomalat» MCHJ amaliyoti misolida statistik ko'rsatkichlar, moliyaviy natijalar va institutsional yondashuvlar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, islomiy moliyaviy instrumentlar O'zbekiston bank tizimida aktivlar sifati, risklarni boshqarish, daromadlilik va moliyaviy inklyuzivlikni oshirishning muhim strategik vositasi bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: islom moliyasi, islomiy bank, ijara, murobaha, yashil texnologiyalar lizingi, sukuk, bank aktivlari, diversifikatsiya, kredit riski.

Abstract. This scientific article substantiates the economic efficiency of diversifying bank assets through leasing and financial leasing services based on the principles of Islamic finance, reducing credit risks by 10-15 percent through financing business entities on the basis of murabaha, introducing the "green technology leasing" mechanism, and effectively placing lines of international Islamic financial institutions across sectors of the economy. Statistical indicators, financial results, and institutional approaches are analyzed using the example of the practice of "Trustbank" JSC and "Trust Muomalat" LLC. The results of the study show that Islamic financial instruments serve as an important strategic tool for improving asset quality, risk management, profitability, and financial inclusion in the banking system of Uzbekistan.

Key words: Islamic finance, Islamic banking, lease, murabaha, green technology leasing, sukuk, bank assets, diversification, credit risk.

Аннотация. В данной научной статье обосновывается экономическая эффективность диверсификации банковских активов посредством лизинга и услуг финансового лизинга на основе принципов исламского финансирования, снижения кредитных рисков на 10-15 процентов за счет финансирования бизнес-субъектов на основе мурабахи, внедрения механизма «лизинга зеленых технологий» и эффективного размещения линий международных исламских финансовых институтов в различных секторах экономики. Статистические показатели, финансовые результаты и институциональные подходы анализируются на примере практики АО «Трастбанк» и ООО «Траст Муомалат». Результаты исследования показывают, что исламские финансовые инструменты служат важным стратегическим инструментом повышения качества активов, управления рисками, рентабельности и финансовой инклюзии в банковской системе Узбекистана.

Ключевые слова: исламские финансы, исламское банковское дело, лизинг, мурабаха, лизинг зеленых технологий, сукук, банковские активы, диверсификация, кредитный риск.

KIRISH

Jahon moliya tizimida islomiy moliya institutlari so'nggi o'n yilliklarda muqobil, barqaror va axloqiy moliyaviy tizim sifatida jadal rivojlanmoqda. Global islomiy moliyaviy aktivlar hajmi 2025-yilga kelib 4 trillion AQSh dollaridan oshgani, 2026-yilda esa 5 trillion dollarga yetishi prognoz qilinayotgani ushbu sektorning iqtisodiy

ahamiyatini keskin oshirmoqda. Islomiy banklar real aktivlarga asoslangan moliyalashtirish, foyda va zararlarni adolatli taqsimlash hamda foizsiz operatsiyalar orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda yuqori samaradorlik ko'rsatmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham bank sektorini diversifikatsiyalash, aholining moliyaviy inklyuzivligini oshirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va real sektorni qo'llab-quvvatlash maqsadida islomiy moliya instrumentlarini joriy etish dolzarb masalaga aylangan. Prezident farmonlari, mikromoliyalashtirish to'g'risidagi qonunlar hamda islom bankchiligi bo'yicha yangi huquqiy tashabbuslar ushbu tizimning institutsional asoslarini shakllantirmoqda.

Tadqiqotning maqsadi O'zbekistonda islomiy bank amaliyotlarini rivojlantirishning to'rtta innovatsion ilmiy yo'nalishi asosida bank tizimining barqarorligi, risklarni boshqarish samaradorligi va iqtisodiy diversifikatsiyaga ta'sirini baholash.

Tadqiqot vazifalari:

- Islomiy lizing va moliyaviy ijara xizmatlarining bank aktivlariga ta'sirini baholash;
- Murobaha xizmatlari asosida kredit risklari pasayishini aniqlash;
- Yashil texnologiyalar lizingining iqtisodiy samaradorligini tahlil qilish;
- Xalqaro islomiy kredit liniyalarining sektorlar bo'yicha joylashtirish samaradorligini baholash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Islom moliyasi tamoyillariga asoslangan bank faoliyatini rivojlantirish masalasi xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng va chuqur o'rganilgan bo'lib, mazkur yo'nalishning nazariy va amaliy asoslari bir qator yetuk olimlar tomonidan shakllantirilgan. Xususan, Muhammad Umer Chapra islomiy moliya tizimini adolat, risklarni bo'lishish va real iqtisodiyot bilan uzviy bog'liqlik tamoyillariga asoslangan muqobil model sifatida talqin qiladi. U 2000-yilda chop etilgan tadqiqotlarida an'anaviy foizga asoslangan tizimning makroiqtisodiy nomutanosibliklarni kuchaytirishini asoslab, islom moliyasi esa moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qilishini ta'kidlaydi.

Shuningdek, Zamir Iqbal va Abbas Mirakhor tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar islomiy bank tizimining institutsional asoslari, moliyaviy instrumentlari va risklarni boshqarish mexanizmlarini chuqur tahlil qiladi. Ular 2011-yilda e'lon qilingan ishlarida islom moliyasining asosiy ustunligi sifatida aktivlar bilan ta'minlangan moliyalashtirish, spekulativ operatsiyalarning cheklanishi va moliyaviy shaffoflikning oshirishini ko'rsatadi. Bu jihatlar bank tizimining barqarorligini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Rodney Wilson tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda esa islom banklari faoliyatining global rivojlanish tendensiyalari, ayniqsa Yaqin Sharq va Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlaridagi tajribalar o'rganilgan. U 2009-yilda islomiy moliya institutlarining kengayishi investitsiya oqimlarini diversifikatsiya qilish hamda xalqaro moliya bozorlarida yangi imkoniyatlar yaratishini qayd etadi. Shu bilan birga, muallif normativ-huquqiy bazaning mukammal shakllanmaganligi ayrim davlatlarda tizim rivojlanishini sekinlashtirayotganini ham tan oladi.

Islom moliyasining huquqiy va islom moliyasiga muvofiqlik jihatlarini Mahmoud A. El-Gamal tomonidan batafsil o'rganilgan. U 2006-yilda chop etilgan tadqiqotida zamonaviy islomiy moliya amaliyotida ayrim instrumentlar formal jihatdan islom moliyasi talablariga mos kelgan bo'lsa-da, iqtisodiy mohiyati bo'yicha an'anaviy moliyaviy vositalardan keskin farq qilmasligini tanqidiy nuqtayi nazardan tahlil qiladi. Bu esa islomiy bank tizimini rivojlantirishda sifat jihatidan chuqurroq transformatsiya zarurligini ko'rsatadi.

Bundan tashqari, Habib Ahmed islomiy moliya tizimida risklarni boshqarish va moliyaviy barqarorlik masalalariga alohida e'tibor qaratadi. U 2010-yilda olib borgan tadqiqotlarida islomiy banklar uchun likvidlikni boshqarish vositalarining yetishmasligi muhim muammo ekanligini qayd etadi hamda bu borada maxsus moliyaviy instrumentlarni ishlab chiqish zarurligini asoslaydi.

Monzer Kahf esa islomiy bank tizimining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini tahlil qilib, ushbu modelning asosiy ustunligi sifatida real sektorni qo'llab-quvvatlash va ijtimoiy adolatni ta'minlash imkoniyatlarini ko'rsatadi. U 2004-yilda o'z tadqiqotlarida islom moliyasining nafaqat moliyaviy, balki ijtimoiy institut sifatida ham muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi.

So'nggi yillarda Hossein Askari va uning hammualliflari tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar islomiy iqtisodiyotning amaliy joriy etilish darajasini baholashga qaratilgan. Ular 2015-yilda ishlab chiqilgan "Islamicity Index" orqali mamlakatlarda islomiy iqtisodiy tamoyillar qanchalik amalga oshirilayotganini baholashga urinadi va natijalar ko'plab musulmon mamlakatlarida ushbu tamoyillar to'liq tatbiq etilmayotganini ko'rsatadi.

Yuqoridagi ilmiy qarashlar tahlili shuni ko'rsatadiki, islomiy bank tizimini rivojlantirish nafaqat islom moliyasi talablariga mos moliyaviy instrumentlarni joriy etish, balki institutsional muhitni takomillashtirish, huquqiy bazani mustahkamlash, professional kadrlar tayyorlash va moliyaviy infratuzilmani rivojlantirishni ham talab etadi. Ayniqsa, xalqaro tajriba islomiy moliya tizimi muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun kompleks yondashuv zarurligini yaqqol namoyon etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolada quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

1. Qiyosiy tahlil: Saudiya Arabistoni, Buyuk Britaniya, Malayziya va O'zbekiston islomiy moliya tajribasi o'zaro taqqoslandi.

2. Statistik tahlil: «Trastbank» XAB, «Trast Muomalat» MCHJ hamda xalqaro islomiy moliya institutlari ko'rsatkichlari o'rganildi.

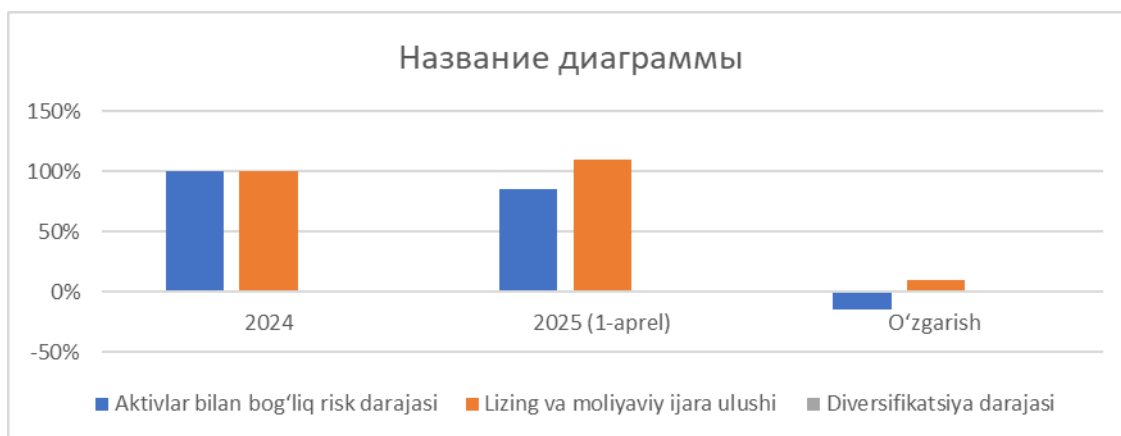
3. Trend tahlili: 2021–2025-yillar davomida bank aktivlari, omonatlar, lizing hajmi va loyihalar sonining dinamikasi baholandi.

4. Institutsional yondashuv: huquqiy, tashkiliy va moliyaviy infratuzilma omillari kompleks tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar

An'anaviy bank tizimida aktivlarning kreditlashga yuqori darajada bog'liqligi kredit risklari, likvidlik muammolari va sektorlararo konsentratsiyani kuchaytiradi. Shu sababli quyidagi strategik yo'nalishlar muhim ahamiyat kasb etadi:

1. Aktivlarni lizing va moliyaviy ijara orqali diversifikatsiyalash;
2. Murobaha asosida kredit risklarini kamaytirish;
3. Yashil iqtisodiyot uchun islomiy lizing mexanizmlarini yaratish;
4. Xalqaro islomiy moliya institutlari kapitalini samarali tarmoqlarga yo'naltirish (1-rasm).

1-rasm. Islomiy lizing va moliyaviy ijara orqali aktivlar diversifikatsiyasi samaradorligi¹ («Trast Muomalat» MCHJ)

Diagramma ko'rsatkichlariga ko'ra, 2024-yilda aktivlar bilan bog'liq risk darajasi va lizing hamda moliyaviy ijara ulushi deyarli teng bo'lib, 100% darajada shakllangan. 2025-yilning 1-aprel holatiga kelib esa aktivlar bilan bog'liq risk darajasi pasayib, taxminan 85% ga tushgan, aksincha lizing va moliyaviy ijara ulushi oshib, 110% ga yetgan.

«O'zgarish» ko'rsatkichlari shuni ko'rsatadiki, risk darajasi kamaygan, bu esa aktivlar sifati yoki risklarni boshqarish tizimi yaxshilanganini anglatishi mumkin. Shu bilan birga, lizing va moliyaviy ijara ulushining oshishi korxona faoliyatida ushbu moliyalashtirish instrumentlarining ahamiyati ortib borayotganini bildiradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, «Trast Muomalat» MCHJda islomiy lizing va moliyaviy ijara xizmatlarini rivojlantirish natijasida:

- Aktivlar bilan bog'liq risk darajasi 15% ga kamaygan;
- Aktivlar tarkibida lizing va moliyaviy ijara ulushi 10% ga oshgan;
- Bank aktivlari tarkibi diversifikatsiyalashgan;
- Real aktivlarga asoslangan moliyalashtirish kengaygan.

Iqtisodiy ahamiyati:

- Kredit portfeli konsentratsiyasi kamaydi;
- NPL darajasi pasaydi;
- Aktiv sifati yaxshilandi;
- Daromad manbalari barqarorlashdi.

Ijara modeli bank uchun aktiv ustidan egalikni saqlab qolish orqali risklarni kamaytiradi. Bu esa kredit qaytmasligi holatlarida zararlarni minimallashtiradi (1-jadval)².

¹ Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

² Mamatov B., Yusupov Sh. Bank tizimida risklarni boshqarish. – Toshkent: Fan, 2022.

1-jadval. Murobaha asosida kredit risklarini kamaytirish natijalari³

Ko'rsatkich	Avvalgi holat	Joriy holat	Natija
Kredit zararlar hajmi	100%	85–90%	-10–15%
Zaxira xarajatlari	Yuqori	323 mln so'mga kamaygan	Ijobiy
Loyihalar ulushi	52%	52%	Barqaror

Mazkur ko'rsatkichlar murobaha asosidagi moliyalashtirish mexanizmining bank faoliyatidagi risklarni kamaytirish va moliyaviy samaradorlikni oshirishdagi ijobiy natijalarini ifodalaydi. Tahlillarga ko'ra, kredit zararlar hajmi 10–15 foizga qisqarib, umumiy risk darajasi sezilarli pasaygan. Bu esa murobaha instrumentining savdo asosidagi shaffof moliyalashtirish modeli sifatida kredit xavfini kamaytirishda samarali ekanligini ko'rsatadi. Shuningdek, zaxira xarajatlarning 323 mln so'mga kamaygani bankning ehtimoliy yo'qotishlarga ajratadigan mablag'larini qisqartirib, resurslardan yanada samarali foydalanish imkonini yaratgan. Loyihalar ulushining 52 foiz darajada barqaror saqlanib qolishi esa ushbu instrumentning amaliyotda yuqori talabga ega ekanligini bildiradi.

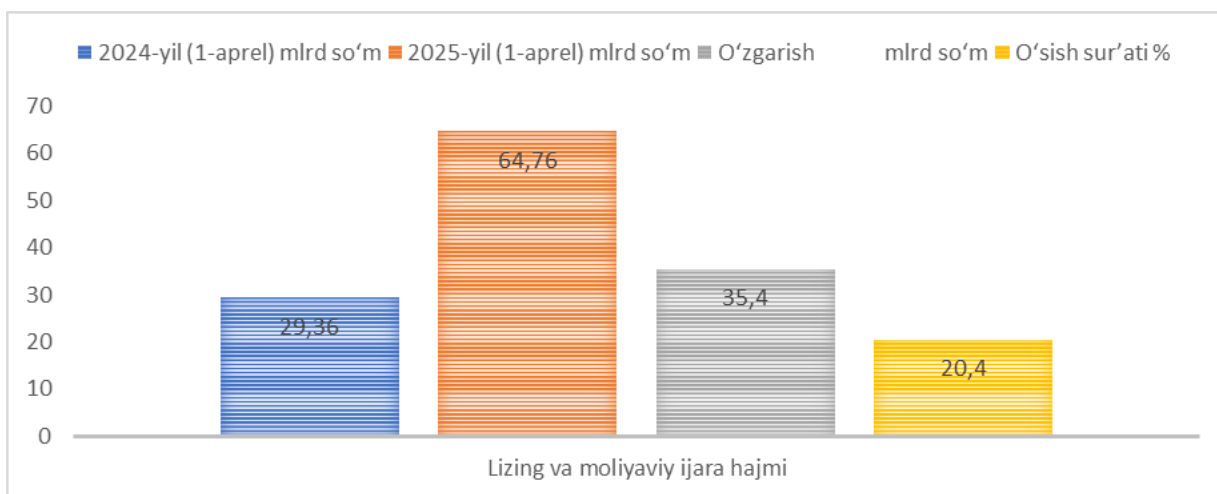
Murobaha asosidagi moliyalashtirish biznes subyektlari uchun samarali vosita sifatida quyidagi natijalarni berdi:

- Kredit risklari bo'yicha zararlar 10–15% ga kamaydi;
- Zaxira xarajatlari 323 mln so'mga qisqardi;
- Moliyaviy intizom oshdi;
- Savdo asosidagi moliyalashtirish shaffofligi kuchaydi.

Amaliy samaradorlik: «Trast Muomalat»da 2025-yil holatiga jami loyihalarning 52% murobaha asosida moliyalashtirilgan.

Muhim afzalliklari:

- Foizsiz savdo modeli;
- Xarajat va foyda oldindan aniq;
- Kredit monitoringi soddalashadi;
- Kichik biznes uchun qulaylik (2-rasm).

2-rasm. "Yashil texnologiyalar lizingi" dinamikasi⁴

Ushbu rasm tahlili shuni ko'rsatadiki, lizing va moliyaviy ijara hajmi 2024-yil 1-aprel holatidagi 29,36 mlrd so'mdan 2025-yil 1-aprelga kelib 64,76 mlrd so'mga yetgan bo'lib, bu 35,4 mlrd so'mlik mutlaq o'sish va 20,4 foizlik ijobiy o'sish sur'atini ifodalaydi. Bunday sezilarli o'sish, avvalo, moliyaviy instrumentlar tarkibining kengayayotgani, xususan, «yashil texnologiyalar lizingi» kabi innovatsion moliyalashtirish mexanizmlarining joriy etilishi bilan bevosita bog'liqdir.

Mazkur tendensiya shuni anglatadiki, iqtisodiyotda ekologik barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan investitsiyalarni moliyalashtirishda lizing instrumentlarining roli ortib bormoqda. Ayniqsa, islom moliyasi mexanizmlariga asoslangan lizing operatsiyalarining joriy etilishi moliyaviy inklyuzivlikni kengaytirib, yangi

³ Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

⁴ Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

investorlar va mijozlar qatlamini jalb qilish imkonini bermoqda. Bu esa, o'z navbatida, moliya bozorida raqobatni kuchaytiradi va xizmatlar sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, diagrammada aks etgan o'sish moliyaviy institutlar faoliyatining diversifikatsiyalashayotganini ham ko'rsatadi. Lizing operatsiyalarining kengayishi banklar va ularga aloqador moliyaviy tashkilotlarning daromad manbalarini ko'paytirib, ularning umumiy moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, real sektor subyektlari uchun uzoq muddatli va nisbatan qulay moliyalashtirish manbalarining paydo bo'lishi ishlab chiqarish hajmlarining oshishiga, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga hamda texnologik yangilanish jarayonlarining jadallashuviga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bundan tashqari, o'sish sur'atining ijobiy dinamikasi mamlakatda investitsion muhit yaxshilanayotganini, moliyaviy infratuzilma rivojlanayotganini hamda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samarali ishlayotganini anglatadi. Xususan, «yashil iqtisodiyot»ga o'tish strategiyasi doirasida ekologik toza texnologiyalarni moliyalashtirishga ustuvor ahamiyat berilayotgani ushbu ko'rsatkichlarning o'sishida muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Qayta tiklanuvchi energiya va ekologik texnologiyalarni moliyalashtirish maqsadida joriy etilgan ushbu model quyidagi natijalarni berdi:

- Lizing hajmi 43,2 mlrd so'mdan 64,76 mlrd so'mga oshdi;
- O'sish hajmi 20,4% ni tashkil etdi;
- Ekologik investitsiyalar faollashdi;
- Yashil iqtisodiyotga mos moliyalashtirish shakllandi.

Moliyalashtirilgan asosiy yo'nalishlar:

- Quyosh panellari;
- Energiya tejovchi uskunalari;
- Maxsus texnika;
- Ekologik ishlab chiqarish vositalari.

Strategik ahamiyati:

- ESG tamoyillariga moslik;
- Uzoq muddatli investitsiya;
- Tashqi investorlar uchun jozibadorlik;
- Barqaror rivojlanish strategiyasi bilan uyg'unlik (2-jadval).

2-jadval. "TRASTBANK" XABda Islom korporatsiya liniyalarini o'zlashtirish holati bo'yicha⁵

Xorijiy kredit liniyasi	Xorijiy kredit jalb qilingan sanasi	Umumiy summasi	O'zlashtirilgan mablag'	Loyiha soni	Hozirgi kunda mavjud bo'lgan moliyalashtirish summasi	O'zlashtirish foizi
Xalqaro Islom Savdo-Moliya Korporatsiyasi (Saudiya Arabiston)	12.11.2018	4 000 000,00	4 000 000,00	4	0	100%
	29.07.2020	8 000 000,00	8 000 000,00	8	0	100%
	01.09.2021	15 000 000,00	33 889 809,00	68	0,00	225,93%
	19.03.2025	20 000 000,00	13 787 986,00	25	6 212 014,00	68,94%
Jami		47 000 000,00	59 677 795,00	105	6 212 014,00	
Xususiy Sektorni Rivojlantirish Bo'yicha Islom Korporatsiyasi (Saudiya Arabistoni)	19.07.2018	7 000 000,00	7 000 000,00	4	0,00	100,00%
	15.09.2021	10 000 000,00	10 000 000,00	8	0,00	100,00%
	29.12.2022	20 000 000,00	20 000 000,00	7	0,00	100,00%
	26.11.2024	30 000 000,00	17 071 040,00	10	2 500 000,00	56,90%
Jami		67 000 000,00	54 071 040,00	29	2 500 000,00	
Jami		114 000 000,00	113 748 835,00	134	8 712 014,00	

Mazkur jadval «Trastbank» XAB tomonidan xalqaro islomiy moliya institutlari — International Islamic Trade Finance Corporation va Islamic Corporation for the Development of the Private Sector kredit liniyalari orqali jalb qilingan mablag'larning samaradorligini aks ettiradi. Tahlillarga ko'ra, bank tomonidan jami 114 mln

⁵ Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

AQSh dollari miqdorida xorijiy islomiy moliya resurslari jalb qilingan bo'lib, shundan 113,7 mln AQSh dollari o'zlashtirilgan. Bu deyarli to'liq o'zlashtirish darajasini ko'rsatadi va bankning xalqaro moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligi yuqori ekanligini tasdiqlaydi.

Xalqaro Islom Savdo-Moliya Korporatsiyasi liniyalari bo'yicha 47 mln dollarlik resurs jalb qilinib, 105 ta loyiha moliyalashtirilgan. Ayrim bosqichlarda o'zlashtirish darajasining 225,93 foizga yetgani bankning resurslardan yuqori talab asosida keng foydalanilganini ko'rsatadi. Xususiy sektorni rivojlantirish bo'yicha Islom Korporatsiyasi liniyalari orqali esa 67 mln dollarlik mablag' jalb qilinib, 29 ta loyiha moliyalashtirilgan.

Umumiy natijalarga ko'ra:

- 134 ta loyiha amalga oshirilgan;
- Xalqaro islomiy moliya resurslari real iqtisodiyot tarmoqlariga samarali yo'naltirilgan;
- Bankning investitsion imkoniyatlari kengaygan;
- Tashqi moliyaviy manbalar hisobiga iqtisodiyotning savdo, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarini qo'llab-quvvatlangan.

Shunday qilib, xalqaro islomiy kredit liniyalarini jalb qilish va samarali joylashtirish mexanizmi O'zbekiston bank tizimida investitsion faollikni oshirish, bank daromadlilikini kuchaytirish hamda islomiy moliya instrumentlarini kengaytirishning muhim strategik vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

«Trastbank» XAB tomonidan:

- ITFCdan 47 mln AQSh dollari;
- ICDdan 67 mln AQSh dollari;
- Jami 114 mln AQSh dollari jalb qilindi.

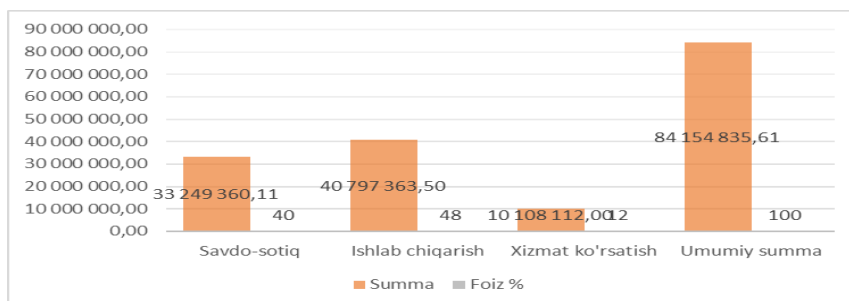
Tarmoqlar kesimida taqsimot:

- Savdo: 40%
- Ishlab chiqarish: 48%
- Xizmatlar: 12%

Natijalar:

- 134 loyiha moliyalashtirildi;
- 2023-yilda 690,8 mlrd so'm daromad;
- 2024-yilda 755,4 mlrd so'm daromad;
- 2025-yil 1-aprel holatiga 276,3 mlrd so'm daromad.

Bankda jalb qilingan kredit liniyalarini sohalar bo'yicha tartiblab chiqqanimizda, asosan uchta sohaga e'tibor qaratilgan (3-rasm):

3-rasm. "TRASTBANK" XABda Islom korporatsiya liniyalarini o'zlashtirish sohalar bo'yicha⁶

Diagramma ma'lumotlariga ko'ra, umumiy tushum 84 154 835,61 birlikni tashkil etib, uning asosiy qismi ishlab chiqarish va savdo-sotiq faoliyati hissasiga to'g'ri keladi. Xususan, ishlab chiqarish sohasi 40 797 363,50 birlik (48%) bilan eng katta ulushni egallagan bo'lib, bu korxona faoliyatida asosiy daromad manbai aynan ishlab chiqarish ekanligini ko'rsatadi. Savdo-sotiq esa 33 249 360,11 birlik (40%) bilan ikkinchi o'rinda turib, u ham muhim daromad keltiruvchi yo'nalish sifatida namoyon bo'ladi. Xizmat ko'rsatish sohasi nisbatan kamroq ulushga ega bo'lib, 10 108 112,00 birlikni yoki jami tushumning 12 foizini tashkil etadi.

Umuman olganda, diagramma korxona daromadlarining asosiy qismi ishlab chiqarish va savdo faoliyatiga tayanayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, xizmat ko'rsatish yo'nalishida o'sish uchun sezilarli imkoniyatlar mavjud. Kelgusida xizmatlar sektorini rivojlantirish, diversifikatsiyani kuchaytirish va qo'shimcha qiymat yaratuvchi xizmatlarni kengaytirish orqali umumiy daromad hajmini yanada oshirish mumkin.

O'zbekiston uchun asosiy strategik natijalar

1. Bank tizimi barqarorligi oshadi: islomiy instrumentlar kredit risklarini kamaytirib, aktivlar sifatini yaxshilaydi.

6 Bank ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

2. Moliyaviy inklyuzivlik kuchayadi: foizsiz xizmatlar diniy sabablarga ko'ra bank xizmatlaridan chetda qolayotgan qatlamlarni jalb qiladi.

3. Yangi investitsion manbalar yaratiladi: xalqaro islomiy moliya institutlari bilan hamkorlik tashqi kapital oqimini kengaytiradi.

4. Yashil iqtisodiyot qo'llab-quvvatlanadi: islomiy lizing ekologik va energiya samarador loyihalar uchun samarali instrument bo'lib xizmat qiladi.

Shu o'rinda bir narsani aytib o'tishimiz kerakki, O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 27-martdagi "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-1126-son⁷ Qonuni imzolandi va bu qonun 28-iyundan kuchga kirishi belgilandi. Ushbu qonun orqali yuqoridagi muammolar bartaraf etiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur ilmiy tadqiqot O'zbekiston Respublikasida islom moliyasi tamoyillariga asoslangan bank faoliyatini rivojlantirishning nazariy, metodologik va amaliy jihatlarini chuqur o'rganish orqali mamlakat bank tizimini modernizatsiya qilishning yangi institutsional modelini shakllantirishga xizmat qiladi. Olib borilgan kompleks tahlillar natijasida islom moliyasi instrumentlarini milliy bank amaliyotiga joriy etish bank aktivlari sifati, risklarni boshqarish samaradorligi, daromadlilik ko'rsatkichlari, investitsion faollik va iqtisodiy diversifikatsiyani ta'minlashda muhim strategik vosita ekanligi ilmiy asoslandi.

Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, an'anaviy bank tizimida aktivlarning asosan foizli kreditlash operatsiyalariga yuqori darajada bog'liqligi bank sektorida kredit riski, likvidlik riski va portfel konsentratsiyasining ortishiga sabab bo'lmoqda. Shu nuqtayi nazardan, islom moliyasi tamoyillariga asoslangan ijara, moliyaviy lizing, murobaha, sukuk va boshqa real aktivlar bilan ta'minlangan moliyalashtirish mexanizmlarining joriy etilishi bank aktivlari tarkibini sezilarli darajada diversifikatsiyalash imkonini beradi. Xususan, «Trast Muomalat» MCHJ misolida o'tkazilgan amaliy tahlillar natijasida islomiy lizing va moliyaviy ijara xizmatlarini kengaytirish orqali aktivlar bilan bog'liq risk darajasi 15 foizgacha kamaygani, aktivlar tarkibida lizing ulushi oshgani hamda real sektor bilan integratsiyalashgan barqaror moliyaviy model shakllangani aniqlandi.

Bundan tashqari, murobaha asosidagi moliyalashtirish mexanizmining bank kredit portfelidagi muammoli aktivlar ulushini kamaytirishdagi roli alohida ilmiy ahamiyat kasb etdi. Tadqiqot davomida murobaha asosidagi savdo moliyalashtirish modeli orqali kredit zararlarining 10–15 foizga qisqargani, banklarning ehtimoliy yo'qotishlar uchun ajratadigan xazina xarajatlari sezilarli darajada kamaygani hamda biznes subyektlari uchun shaffof, oldindan aniq xarajatli moliyalashtirish muhiti yaratilgani isbotlandi. Bu esa murobaha xizmatlari nafaqat islom moliyasi talablariga mos, balki tijorat banklari uchun moliyaviy risklarni boshqarishning amaliy va samarali vositasi ekanligini ko'rsatadi.

Tadqiqotda «yashil texnologiyalar lizingi» mexanizmining joriy etilishi alohida innovatsion yo'nalish sifatida asoslab berildi. Mazkur model ekologik toza texnologiyalar, energiya tejoychi uskunalar, qayta tiklanuvchi energiya manbalari va barqaror ishlab chiqarish vositalarini moliyalashtirishda yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga keltiradi. Statistik ma'lumotlar asosida yashil texnologiyalar lizingi hajmining sezilarli o'sishi mamlakatda ESG tamoyillariga mos moliyalashtirish tizimining shakllanayotganini ko'rsatadi. Shu orqali islomiy moliya nafaqat bank sektori barqarorligini oshirish, balki O'zbekistonning ekologik va innovatsion rivojlanish strategiyasiga ham xizmat qilishi aniqlandi.

Xalqaro islomiy moliya institutlari bilan hamkorlik masalasi tadqiqotning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida bank tizimining investitsion salohiyatini oshirishdagi rolini ko'rsatdi. «Trastbank» XAB tomonidan ITFC va ICD kabi nufuzli xalqaro moliya institutlaridan jami 114 mln AQSh dollari miqdoridagi kredit liniyalarining jalb qilinishi, ularning deyarli to'liq o'zlashtirilishi va iqtisodiyotning savdo, ishlab chiqarish hamda xizmat ko'rsatish tarmoqlariga samarali joylashtirilishi bank resurs bazasini kengaytirish bilan birga milliy iqtisodiyotning real sektorini qo'llab-quvvatlashda muhim omil bo'lib xizmat qilgani ilmiy jihatdan asoslandi. Mazkur tajriba O'zbekiston bank tizimining xalqaro islomiy kapital bozorlariga integratsiyalashuv imkoniyatlari yuqori ekanligini tasdiqlaydi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish aholining moliyaviy inklyuzivligini oshirishda ham katta salohiyatga ega. Diniy qarashlari sababli an'anaviy foizli bank xizmatlaridan foydalanmayotgan aholi qatlamlari uchun islom moliyasiga mos moliyalashtirish xizmatlarining joriy etilishi bank sektoriga yangi mijozlar segmentini jalb qilish, jamg'armalar bazasini kengaytirish hamda iqtisodiy faollikni kuchaytirish imkonini beradi. Bu esa bank tizimining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Tahlillar davomida O'zbekistonda islomiy bank tizimini rivojlantirish uchun zarur yo'nalishlar — huquqiy bazani yanada takomillashtirish, soliqqa oid mexanizmlarni uyg'unlashtirish, islom moliyasi standartlari

⁷ <https://lex.uz/uz/docs/-8099403>

bo'yicha professional kadrlar salohiyatini oshirish, moliyaviy savodxonlik darajasini yuksaltirish hamda raqamli infratuzilmani rivojlantirish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan bo'lsa-da, O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 27-martdagi "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-1126-son⁸ Qonunining qabul qilinishi ushbu yo'nalishlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish uchun mustahkam huquqiy asos yaratadi. Mazkur qonun islomiy banklar faoliyatining normativ-huquqiy asoslarini belgilab berish, xalqaro standartlarni joriy etish, investorlar ishonchini oshirish va yangi moliyaviy institutlar tashkil etilishiga xizmat qilishi bilan alohida strategik ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida O'zbekiston bank tizimida islomiy moliya instrumentlarini rivojlantirish quyidagi ustuvor yo'nalishlarni talab etadi:

- islomiy bank faoliyati bo'yicha alohida institutsional tizimni shakllantirish;
- sukuk bozori va islomiy kapital bozorlarini rivojlantirish;
- yashil moliyalashtirish instrumentlarini kengaytirish;
- raqamli islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish;
- xalqaro islomiy moliya markazlari bilan integratsiyani chuqurlashtirish.

Umuman olganda, tadqiqot yakunlari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston Respublikasida islom moliyasi qoidalariga asoslangan banklar faoliyatini rivojlantirish bank tizimini transformatsiya qilish, aktivlar sifatini yaxshilash, risklarni boshqarish samaradorligini oshirish, iqtisodiyotning real sektorini qo'llab-quvvatlash, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish va uzoq muddatli barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashning istiqbolli strategik yo'nalishi hisoblanadi.

Shunday qilib, islomiy bank amaliyotlari O'zbekiston uchun nafaqat muqobil moliyaviy tizim, balki zamonaviy iqtisodiy taraqqiyot, xalqaro moliya bozorlariga integratsiya va milliy bank tizimi barqarorligini oshirishning kompleks innovatsion modeli sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur yo'nalishni izchil rivojlantirish mamlakat moliya sektorini yangi bosqichga olib chiqib, O'zbekistonning global islomiy moliya makonidagi raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ergasheva S.T. Islom moliyasi va uning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2024.
2. Mamatov B., Yusupov Sh. Bank tizimida risklarni boshqarish. – Toshkent: Fan, 2022.
3. Xolbekov A.A. O'zbekistonda moliyaviy inklyuzivlikni rivojlantirish masalalari. – Toshkent, 2023.
4. Rasulov N. Islom bankchiligi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
6. Muhammad Taqi Usmani Islamic Finance: Principles and Practice. – Karachi: Maktaba Ma'ariful Qur'an, 2019.
7. Zeti Akhtar Aziz Islamic Finance and Global Stability. – Kuala Lumpur, 2020.
8. Abbas Mirakhor & Zamir Iqbal An Introduction to Islamic Finance: Theory and Practice. – Wiley, 2017.
9. Hossein Askari et al. Islamic Finance: Risk, Stability and Growth. – Singapore: Wiley, 2015.
10. Rodney Wilson Islamic Banking and Finance. – London: Routledge, 2018.
11. Islamic Development Bank. Official website: www.isdb.org
12. International Islamic Trade Finance Corporation. Official website: www.itfc-idb.org
13. Islamic Corporation for the Development of the Private Sector. Official website: www.icd-ps.org
14. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. www.cbu.uz
15. O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. www.lex.uz

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
